

MUNKÁSSZÓ

DEMOKRATIKUS HETILAP

II. évfolyam. 9. szám.
Salgótarján, 1946. évi február hó 23

Ára: 15.000 P.

Megjelenik minden szombaton
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Hunyadi-utca 6 sz.

Egyetlen lépést sem visszafelé!

Az ujjáépítés hősiés önfeláldozással végzett munkájába néhány hét óta ugyszólvan minden nap belesüvit a reakció rikoltó hangja. Nem ér bennünket meglepetés, vártunk erre a hangra, felkészültünk az alantas támadásra. Már korán figyelmeztettek bennünket erre az események. A rémülten elmenekültek aláztos visszatérése volt az első jel. Az infláció egyre gyorsabb ütemben növekedő áradatában kaptuk a második figyelmeztetést, a demokrácia fejlődését gátoló számtalan apró esemény halmaza pedig már előrehaladó lépteink nyomában sürgetett bennünket felelősségre és gyors cselekvésre. Most pedig itt áll előttünk ugyszólván zárt sorokban a reakció dandára, méltó vezetőjével, Mindszenty hercegprímással. Az ellenfelet a multból jól ismerjük és ismerjük a vezetőket, akik még nem is olyan régen büszkén dicsekedtek maradék hatalmukkal. Még élénken el emlékeztünkben annak a katolikus főpapnak néhány évvel előbb tett kijelentése, aki bizonyos fájdalommal emlegette a lelki károkat, melyeket a magyar katolikus egyház szenvedett, de mindent megnyihitő vigaszként emelte ki azt a körülményt, hogy az egyház a legfontosabbat, vagyonát, minden zivataron át meg tudta menteni.

Nagyon téved azonban a reakció, ha azt hiszi, hogy az öntudatra ébredt magyar nép sorait akár tévelygő hivei erőszakos fellépésével, akár vagyonával szétzilálhatja és a maga képére és formájára alakíthatja vissza ezt az annyira kárvallott országot. A reakció hiveivel szemben ott áll egységes falanxként a dolgozók tömege, élükön a szocialista pártokkal, a dolgozók körül az egész demokratikus világ, a vagyon pedig, melyre még nem is olyan régen büszkén hivatkozott az illetéktelenek

parazita rétege, a magyar föld, megrendíthetetlenül, visszavehetetlenül áll a magyar paraszt kezében. Am jöjjön a reakció mézes hazugságaival, körmönfont demagógiájával, az igazak vértől még alig száraz kezeivel és alattomos szándékai törével, kemény munkásoklök ezrével és az örök emberi igazságok megsemmisítő hatalmával találja magát szemben és akkor eljön a végső leszámolás órája.

A reakció minden mesterkedésére ez a munkásság és az egész haladó magyar nép válasza. A tett válasza ez, néma, de nagyon sokatmondó, biztos, de nem hivalkodó. De akik még nem érzik ezt a választ, akik a tetteket visszautasíthatóknak, megmásíthatóknak és sokféleképen magyarázhatóknak tartják, nyissák meg fülüket az ország közvéleményének hallható megnyilvánulása előtt, melyet annyi magyar város és testület küldöttsége adott elő a legilletékesebb tényezők előtt. A sok között a salgótarjáni küldöttségét is, ám ezekről sem kell sokat beszélnünk. Teljesen elegendő, ha elolvassuk a Magyar Kommunista Párt vezérének, Rákosi Mátyásnak a mult szombati nagygyűlésen elhangzott beszédét, hogy tisztában legyünk azzal az erővel, mely illő helyére tudja visszazorítani a reakciót és a jövővel, mely a haladás útjain érleli meg a magyar élet gazdag gyümölcsét. Elegendő, ha tudomásul vesszük a Kommunista Párt átfogó gazdasági tervét; az államosításért vivandó újabb csata meghirdetését, a magyar föld és a földhözjuttatott parasztság hathatós védelmének biztos ígérését, a széncsata imponáló eredményeit, a demokráciáért folyó harc elszántságát és a nagy hivatás vállalását, mely minden magyar kommunistára vár és amelyet Rákosi Mátyás

Csendes évforduló

Allg néhány napja, hogy Budapest felszabadulásának egyéves évfordulóját ünnepelte. Ezen a nevezetes évfordulón Budapest felé tekintett az ország népe, hogy osztozzon Budapest örömeivel és bánjával. Ahogy a felszabadulás előtt, a szenvedések és borzalmak idején is együttértett mindenki Budapest népével.

E mellett az országos jelentőségű évforduló mellett nekünk tarjantaknak is van most egy évfordulónk, amelyről — ugyléjük — illik megemlékeznünk. Ugyancsak most egy éve annak, hogy a salgótarjáni iskolák kapui újból megnyilottak, hogy a páréves blányos, nyugtalan tanítás, illetve a tanításnak több hónapos teljes szünetelése után újból megkezdődjék a rendszeres, nyugodt iskolai munka. A helyzet lassu megszilárdulásával sokan talán már nem is gondolnak rá, sokan viszont (akik a felszabadulást nem itthon élték át) talán nem is tudják, hogy a háboru a salgótarjáni iskolákon is végigszántott. Mi azonban, akik itthon maradtunk és tanui voltunk a város lassu ébredésének, kötelességszerűen járunk el, amikor az üzemek után az iskolák újbóli megnyitásának évfordulójáról is megemlékeznünk.

All. gimnázium és keresk. középiskola

Mint az ország legtöbb iskolája az állami gimnázium és kereskedelmi középiskola is 1944 okt. végén szünetelt be a tanítást miniszteri rendelettel. Ettől az időtől kezdve a felszabadulás napjáig magyar és német, február elejéig pedig orosz katonaság tartotta megszállva az iskolákat, melyek ezen idő alatt katonai kórház, raktár, műhely, mosoda, sőt még istálló céljaira is szolgáltak. A légtámadások megkímélték az iskolák épü-

tökéletes tömörséggel a következőképen fejezett ki:

„Minden kommunista legyen büszke arra, hogy az első sorokban küzdhet hazánk felemelkedéséért vivott nehéz, áldozatos harcban és feszítse meg minden erejét, hogy minél gyorsabban végleg szétverhessük a reakciót és minél gyorsabban magunk mögött hagyjuk a nélkülözések idejét.”

V. Gy.

leteit de, annál jobban pusztított a háboru az épületeken belül. Kitért ablakok, megrongált falak, ajtók, szertárak könyvtárak kifosztva stb. stb. Az iskola hűséges altisztje Haray András azonban sok mindent megmentett az iskolák számára. Hűséges házórdóként vigyázott az iskolákra, azokat egy percre el nem hagyta. Ami megmaradt, az nagyrésben az ő érdeme.

A helyreállítási munka mindkét iskolában olyan erővel indult meg, hogy lehetővé vált az előadásokat február 12-én megkezdeni.

Egy hétig a gimnázium és kereskedelmi iskola növendékei felváltva jártak iskolába. Február 18-ra elkészült a gimnáziumi épület egyik fele négy tanteremmel és ettől kezdve minden napos tanítás kezdődött mindkét iskolában. Ugyancsak február 18-án kezdődött a tanítás a leánygimnáziumi tanfolyamon a kereskedelmi iskola épületében d. u. 2—6-ig. Néhány nappal később Örsi Károly az iskolák igazgatója megszervezte és megnyitotta a fiugimnázium V—VIII osztályának előkészítő tanfolyamát, amely a leány tanfolyammal párhuzamosan szintén d. u. 2—6-ig működött a gimnázium épületében. Az új idők szellemének megfelelően mind a gimnáziumban, mind a kereskedelmi iskolában az igazgatóság a leányok és fiuk közös tanítását vezette be.

A legnehezebb feladatot azonban a tanári kar összeállítása jelentette. A gimnázium és kereskedelmi középiskola tanári karából mindössze két tanár maradt itthon: Fayl Frigyes gimn. és Örsi Károly keresk. isk. tanár. De az iskola és ifjuság iránt érzett szeretet ezt a legnehezebbnek látszó problémát is szerencsésen megoldotta. Az egyházak vezetői, teológusok, ide menekült tanárok, tanárjelöltek, üzemi és városi tisztviselők, egyetemi hallgatók az első hívó szóra siettek az iskolába, hogy felkínálják segítségüket. Azáltal pedig, hogy a tanítást négy iskolában délelőtt az állami gimnázium és kereskedelmi iskolában, délután a leánygimnáziumi- és fiugimnáziumi tanfolyamon vállalták és tanítottak reggel 8 órától este 6 óráig, példaadó és emberfeletti munkát végeztek.

Nagy segítséget jelentett Görgényi Frigyes keresk. isk. tanár visszatérése, aki Budapest felszabadulása után első kötelességének tartotta, hogy visszaiessen állomáshelyére és szolgálatba álljon. Ugyanígy kell megemlítenünk Fayl Frigyes tanár urat, aki betegen, saját magát nem kímélve járt be naponta az iskolába, hogy a tanítás mielőbbi megkezdését előmozdítsa. Mindkét ta-

nár magatartása szép és példászerű volt.

De a legszebb példát Óral Károly igazgató mutatta. Ő indította el az iskolákat. Az ő fáradozásának eredménye, hogy a tanítást már február 12 én meg lehetett kezdeni. Tanári kart szervezett és négy iskolát igazgatott. Az ő érdeme, hogy ma Salgótarjánnak ismét nyolcosztályú gimnáziuma van. Nagy dolog volt ez akkor, mert a már korábban felszabadult nagy városokban, mint Szegeden és Debrecenben még csak összevont tanítás folyt. Salgótarjánban a régi iskolák mellett egy új iskola nyitott meg a legnehezebb időben.

All. polgári iskola

Talán a legrosszabb állapotban a polgári iskola volt. Egyetlen ép ablaka nem maradt, mert a Fő-utcai fronton a dec. 21-i bomba légnyomásától zúzódtak be az ablakai, a többi pedig a „vitéz” német hadsereg elvonulása alkalmából történt vasuti és közuti hidak robbantásának légnyomásától semmisült meg. A tetőzet is erősrongálást szenvedett.

A kapu felét, az összes táblát, dobogót, fát, szentet feltüzelték a németek. Az irattár, könyvtárak, szer-tárak legnagyobb része megsemmisült.

Tatray Pal igazgató, aki 1944 november 24-én vette át az iskolát a bevonuló igazgatótól, január 20 óta naponta sürgette a városházán a szükség anyagot és mesterembereket. Februárban az ő vezetésével és a testülete itthon levő tagjaival önkéntesen vállalkozó és önkéntesen vállalkozó tanulókkal kétszer is megkísérelték a felszerelés mentését, de mivel az orosz parancsnokság kórháznak szemelte ki az iskolát, ez csak február második felében sikerült, amikor végleg lemondtak annak kórházzá való berendezéséről.

Először is a szalmával, lövegekkel és kézigránatokkal összekevert iskolai felszerelést igyekeztek óvatosan kikaparni az udvaron a hó alól.

Egyik emeleti teremben gyűjtötték össze a még használhatónak látó szót és ott a kályha körül topogva és kissé felmelegedve, választották szét az anyagot és juttatták végleges helyre.

Március 1-re elkészült az iroda üvegezése és megindult a munka. Mivel még csak egy helyiség állt rendelkezésre, csak a decemberről elmaradt magánvizsgákat sikerült megtartani.

Közben beüvegezték az I. emeletet, megjavították nyolc tantermet és 12 én megkezdhetők a rendes tanítást a közben jelentkezett és újból lastromozott tanulókkal. Az ősszel feleltett naplók és anyagok eltűntek. Azok helyett ideigleneseket kellett fel-fektetni, amíg Budapesttel nem sikerül összeköttetést nyerni.

Tatray igazgatónak a munkájában az el nem menekült tanárok, mint Barcs Károly, Gálffy Aranka, Gáli Mária, Ferencz Lénárdné, Horváth Gyuláné, Krompaszky Margit, Nagy Ferencné, Reder Anna, Szeidl József, valamint az önként munkát vállaló nyugdíjas Szirt Ilona és Kelemen Erzsébet tanárjelölt siettek segítségre és tartották ki lelkesedéssel minden nehézségben.

Az udvaron mindenféle amputált testrészek voltak elkaparva a szemétköze, az udvarral szomszédos vásártér árkanak oldalában pedig egész hullák testrészei meredtek ki a hó elolvadása után.

A város munkabívalata itt is a legmesszebbmenő segítségére sietett az iskolának. Köz munkával eltávolította az udvarról a büzös szemételet és hullarészeket és azokat elföldeltette. Az egész udvart fertőtlenítették, tehát tavaszra használhatóvá lett.

A h. igazgató minden igyekezete azon volt, hogy lehetőleg minden más-bonnan kiszorult diák elhelyezést nyerjen és legfeljebb a jobb módúak maradjanak magántanulóként, ha eddig nem voltak tanítvánnyal az iskolának. A kevés számú tanár örömmel vállalta a nehéz munkát, lelkesedéssel dolgozott annak ellenére, hogy csaknem állandóan reggeltől estig szünet nélkül kellett dolgozniuk.

Ma büszkén tekinthetnek vissza a romokból feltámasztott iskolára és az elmúlt tanévnek rövid, de annál eredményesebb munkájára.

Az iskola hálás a város vezetőségének, mert kb. 85000 P s költséggel tette lehetővé a 12 tanterem közül nyolcnak használatát. Ma is csak annyi van. De a dolgozóknak is készséggel sietett segítségére azzal, hogy fizetésüket februártól júliusig előlegezte.

Végül elismerés illeti azokat a szülőket is, akik készséggel siettek a takarítás segítségére és a tanítványokat is, akik a legnagyobb örömmel vállalták a 16 köbméter tüzfának egy mély völgyből való hazahordását mivel fuvarost kapni nem lehetett.

Évforduló van ma. Am „tempi passati”. Egy év alatt nagyon fordult az idő kereke. Új feladatok keletkeztek és új emberek jöttek a régiék mellé és oly könnyű felejtetni a régi dolgokat a sürgetően új dolgok mellett. És főként szívesen felejtünk, ha a felejtés érdekünkben áll és ha a feledés által a saját dolgunk előbbre megy.

Ki beszél ma már az uttörés kimondhatatlanul súlyos feladatairól, ki beszél ma már a pionirokról, akik egyszer védett partra húzták a félig elsüllyedt hajót és mentesen minden egyéni érdektől megmentették azt, amit az olyannyira elhagyott javakból meg lehetett menteni? Hol vannak hát az ő érdemeik felírva és ki fogja egyszer meghálálni azokat? Mert ha valahol fel is vannak írva, a hála jeleivel mindmáig nem találkozunk.

A gyermek az ország jövője Adakozz a gyermekhéten!

Érzés és név

Egy-egy várostól szerzett első benyomás szerint alkotja meg mindenkori a város általános képét.

Aki Tarjánban végig megy az utcákon, feltűnően sok idegenhangzású cégtáblát lát. Azt hinné az ember, hogy a város felét bizonyára Hitlerrajongók lakják. A megmaradók jelszavára a Hlinkagárda tagja és talán az egynegyede magyar is lehet. Tehát idegen városban érezzük magunkat, a város külső képéről ítélve.

Volt idő, amikor a névelmezés divatos volt és valaki hovatartozását a neve után ítélték meg. Volt, ahol még a sirkeszettek is kicsérélték, hogy ez is bizonyítéka legyen a város lakosságának nemzetiségi összetételére.

Közelebről vizsgálva a város lakosságát, látjuk, hogy 98 százaléban magyar. És ha ez így van, miért e sok idegen név?

Senki sem tehet arról, milyen név alatt született. De kérem, ha érzésében magyar és más nyelven sem tud, miért a magyar szlv fölött idegen kalap?

Talán attól fél, hogy ártatlan ősei megfordulnak sirjukban, vagy eddigi hírneve szűnik meg, ha belső érzésének külső kifejezést is ad? Nem! Az ősök, ha szellemük körölkötte tebeg, bizonyára megelégedett mosollyal veszik tudomásul és a

képzelt hírnév sem csorbul nagyon akkor, ha nevét érzése szerinti skatulyába sorolja. E hazafias tettet ma senki nem veheti rossz néven, aki nem érzi magát a Herrenvolk, vagy más nemzet tagjának.

Aki pedig másfelé vágynak, itt az első kedvező és talán utolsó alkalom. Használja ki!

A névudtoztatás során sok mesterkelt hangzású név került forgalomba. Legtöbbször azt hiszik, hogy „i” végzés nélkül nem magyar. Ha az északi népeknél a Sertésdörömtől, az Ókörhomlokig mindenfajta név

szerepel és abban ott semmi különbség nem latnak, miért nem használjuk ki mi is szótárunk szavainak eddig eléggé ki nem aknázott, de sok tekintetben célszerű szavait, mint a változatos tulajdonsági szokat, főneveket és ott is főleg azok tőszavait és összetett szavait, hogy a magyarság nevei ne oly megszokottan egyhanguak legyenek. A rövid tőzavak főleg azoknak jelentenek előnyt, akiknek nevüket naponta sokszor kell aláírniok aktákra.

Túpe

A „Dolgozók Iskolája”

Ismeretes, hogy a pártok indítványára a köznevelési miniszter életbe léptette a Dolgozók Iskoláit. A Magyar Közlöny l. é. 34 számában megjelent annak végrehajtási utasítása.

Észerint életbelépteti a gimnázium I—VIII osztályai, a polgári iskola I—IV osztályai és a tanítóképző intézetek I—V osztályai és az óvodáképző I—IV osztályainak rövidített időtartamú iskoláit dolgozók számára.

A Dolgozók Iskolájába csak állandó és igazolt munkavállaló iratkozhat be, ha életkora 18-45 között van. Az osztálylétszám: 15-30. Egy naptári év alatt két tanév anyagát végzik el. A nyári tanév március 1 én, a téli év szeptember 1 én kezdődik.

Férfiak és nők együttes oktatásban részesülnek a fiúiskolák tanterve szerint.

Tarjánban a gimnáziumban, kereskedelmi középiskolában (utóbbi szervezési és végrehajtó utasítása e sorok megírásáig még nem jelent meg) és a polgári iskolában nyitlik meg a Dolgozók Iskoláját.

Beiratkozni még március 4-ig, a tanév megnyitásáig lehet.

A személyes jelentkezéskor el kell hozni a születési anyakönyvi kivonatot, az előző tanulmányokról szóló bizonyítványt, a kenyérkereső foglalkozás igazolását (munkakönyv, munkaadói előjárósági, üzemi bizottsági igazolvány) a politikai magatartás igazolását igazoló bizottsági határozat, szakszervezet, előjárósági, üzemi biz. igazolványt.

Sem felvételi, sem tan, vagy vizsgadíjat nem kell fizetni. Aki azonban pl. népiskolai magasabb osztályainak elvégzésével a gimnázium, vagy polgári iskola magasabb osztályába óhajt jutni otthoni előkészületekkel (magántanuló), felvételi vizsgát tehet és annak sikeres elvégzésével beiratkozhat a megfelelő magasabb osztályba, vagyis az iskolák ilyen felvételi vizsgálatra való előkészítésével nem foglalkoznak.

A Dolgozók iskolájának nem célja a bizonyítványgyártás, hanem az érdekelteknek a hiányolt és szükséges ismeretanyag nyújtása és annak érdemszerinti elismerése a bizonyítvány, jogosítvány kiállításával. Ezért minden tanulója köteles magát az iskola rendtartási és fegyelmi szabályainak alávetni és azokat betartani.

Ha a Dolgozó Iskola tanulójának életkörülményei őt másfelé szelítik, minden akadály nélkül állíthat egyik iskolából a másikba, valamint a hővebb ismeretanyagot nyújtó 10 hónapos felöltök esti iskolájába, ha olyan helyre kerül.

A Dolgozók Iskolájának elvégzése ugyanarra jogosít, mint a rendszeres tanuló vég bizonyítványa. Az egyes osztályok elvégzéséről ugyanúgy kap felvételi értesítőt és évvégi bizonyítványt, mint annak az iskolának rendszeres tanítványa.

Egyedüli nehézség az időáldozathozatalon kívül a tankönyvek hiánya és megregrága volta. Aki azonban már

ősz óta komolyan gondolt rá, bizonyára még akkor szerezte be a szükséges tankönyveket, amikor még megfelelő áron kapható volt. A többi legfeljebb ezek segítségével nyerhet támogatást, mivel az iskolák e téren nem siettek a rászorulóknak segítségére, mert nekik sincsen.

Az új intézmény elsősorban azoknak a munkásoknak siet segítségére, akik bármi oknál fogva annak idején nem végezheték azt az iskolát, aminek most hiányát, vagy szükségét érzik, vagy pedig most alakult ki bennük a tanulás és ismeretszerzés vágya.

A Dolgozók Iskolája csak kedvezmény-nyújtás, megrövidített tanévvel abban a reményben, hogy minden jelentkező komolyan fogja fel kötelességét és nem kizárólag bizonyítvány-szerzési lehetőségnek képezi azt.

Sokszor voltunk már tanúi annak, hogy a más fiatalsága, ha akarja, komolyan akarja elérni a kitűzött célt. Rajta tehát!

Örömmel üdvözöljük a munkásoknak új vívmányait!

Tatray Pal

Az ifjusághoz...

Megbotránkoztat az, hogy az acélgyári ifjuság széthuzó és kemény hanyatlásnak indult. Most hozzánk szölok ifjak. Ne idegenkedjétek úgy, hisz már szabadok vagyunk, nincs fölöttünk bitorló, nincs már barbár fastista uralom. Most már miénk az élet, miénk a szabadság. Miért nem használjuk némes és szép cölokra, miért hagyunk magunkon ilyen régmúlt eszmét urralenni. Tömörüljünk ifjuság, akarunk magyarok lenni. Sportoljunk és szocialozzunk, hisz csak így lehet örömet élel. Mi ezt az örömet csak hagyjuk s nem akarjuk a jót, a szépet, nem vagyunk e bünösök magunk ellen, mikor nem akarunk tanulni? Lehetünk e demokratikus állam, ha nincs örömetlen ifjusága. Nem lehet, nem is lesz igy soha. De ha összafog minden ifju munkás és értelmiség, akkor lesz erős demokratikus Magyarország s lesz erős, ütöképes ifjuság, mely bátran verselhet kel tudásával bármilyen erővel. Tehát legyünk öntudatosak s mutassuk meg a világnak, hogy mi is vagyunk olyan ifjuság ki ezaz bajjal szembe száll a magáért s tanui, hogy övé legyen az ország s nem pedig bitorló bitaroké. kik a maguk javát keresve nem adoznak a közért, kik szeretnék sárba tiporni e szent eszmét. De ne hagyjuk ifjuság. Fogjunk össze, tömörüljünk egybe s közös akarattal építsük ezt a hazát, ezt az ifju demokráciát. Legyünk hü katonái e szent szellemnek, mert csak így lehet nagy és ütöképes ez a sokat vérző magyar nép.

Jöjjetek iljak a mi zászlónk alá s legyetek öntudatos jó magyar ifjak.

Pajerszky Ferenc munkásifju.

MI AZ IGAZSÁG?

Az ifjúsági egység megbontóiként ismertették mindenütt a SZIM-et, amikor megalakult. Mindent elkövettek, hogy ne tudjon létezni, s hogy milyen áldozatokat kellett hozni országunk e mozgalom irányítóinak, hogy beigazolják, nem ez a cél. Nem ellentétek szítása és az ifjúság kasztoakra való szakítása indította el, hanem egy magasabb cél megvalósítása tette szükségessé életre hívását.

Tudtuk akkor, mikor elindultunk, hogy országunk mai berendezkedése nem teljes megértést tanúsít eszménkről, nem várhatunk állami segítséget. Tudtuk és tudjuk, hogy segítséget csak a munkásosztálytól, szellemi és fizikai dolgozóktól várhatunk. Ezenfelül csak a saját erőnkre támaszkodhatunk. Azonban a munkásosztály ma még nem tud, nem áll módjában támogatást adni, hanem nekünk kell még segítséget adni a további küzdelmeihez. Segítséget tudunk adni mi, ennyit: tanulunk, hogy taníthassunk és dolgozunk.

Megalakulásunk legfőbb oka talán az volt s ezzel támadtak bennünket, mi ezt hoztuk fel erőnyeinknek: politizálni akarunk! Még pedig nyíltan és őszintén. Politikai jogokat adtak a munkásság kezébe és sajnos csak a munkásság kis része tud ezekkel a jogokkal jól élni, vissza azonban annál több. Ez a munkásosztály rovására megy, de nem ők az okai. Eddig ezek

a jogok nem voltak, nem tanulhatta meg, mert nem állt módjában s ennek tudható be, hogy ma nem úgy használja jogait, hogy abból ő venné hasznát. Ezen okulva mi tanulni akarjuk ezeknek a jogoknak helyes felhasználását a munkás osztály és a közösség javára, ezekre másokat is megtanítani, hogy mire apáink helyére kerülünk, politikailag iskolázottak, érettek legyünk.

Politika nélkül, s talán nem tudunk ha azt mondjuk, pártpolitika nélkül nem lehet sem ifjúsági, sem más egyesület, mert vagy nyíltan, vagy burkoltan, de valamely politikai irányvonalhoz tartozni kell. Példa a politika mentes levante intézmény, mely oda fajult, hogy a végén a legszélső jobboldali politikai párt vezérére eskettette fel a levanteket.

Mi nyíltan valljuk, hogy szociáldemokraták vagyunk. S egy gyönyörű az emberiség boldogabb életének megvalósítására irányuló eszme szolgálatában vesszük ki részüket a munkából. Célunk az összes demokratikus ifjúsági egyesületekkel való jó viszony megteremtése. Be fogjuk bizonyítani, hogy a SZIM nem egységbontó, hanem kész mindazokkal a demokratikus ifjúsági egyesületekkel együttműködni, melyek a magyar demokrácia megszilárdítására és a szocialista Magyarország megvalósítására törekcsenek.

BARÁTSÁG! H—ly.

KÖZÉLETÜNK

még ma is csak úgy hemzseg a nem oda való, a régi rendszert visszaváró lovagoktól. A B lista, melyről oly sok szó hangzik el egyre késik. A lovag urak tovább ülnek a nyeregben és nemzetrontó munkáikat, vagy az egyik, vagy a másik párt tagsági könyvével zsebukban, mint „igazi demokraták” végzik bántatásul tovább.

Tudjuk, hogy számtalan közéletti személyiség csak azért lépett be egyik, vagy másik pártba, hogy magát állásában biztosítsa, de ezzel párhuzamosan megfelelő társaságban eleve alibit bizonyított, hogy „kényszerülve volt” a lépés megtételére. Szeretnénk, ha az a B lista sürgősen kijönne, de nem úgy, ahogy a janusarcu karmeleonok elképzelik, hanem, ahogy a becsületes magyar demokratikus szellem azt megköveteli. A közélet, illetve a közigazgatás megújítása a nem oda való elemektől igen sürgős a nemzet szempontjából, nem odaszóható sokáig. Ne jingassák magukat abban a hitben a „biztos” pozícióban levő urak, hogy mi talán szemel fogunk hunyni, ha netalán nem kívánatos személyük a B lista alkalmazása után is állásban maradna! Mi a legerősebben harcolni fogunk minden keresztül azok ellen, akik soha a magyar néppel nem éreztek együtt, akik lelkiismeretfurdalás nélkül segítettek a fasiszták hatalomrajutását, akár közvetve, akár közvetlen és akik most jó képet vágnak a mai rendszerhez, de magukban a pokolba kívánják a demokráciát és minden erejükkel úgy dolgoznak, hogy a demokrácia gyengüljön.

Nem tudjuk még előre milyen rendelkezések fognak jönni, de semmi esetre sem fogunk egyszerűen tudomásulvenni olyan személyek meghagyását, akik a múltban jó fasiszták, ma „jó demokraták”, a jövőben pedig, ha szívek vagyra tehesülhetne, jó reakciócsok is tudnának lenni. Nekünk becsületes magyarokra, de csak becsületes magyarokra, őnzetlen, a magyar néppért dolgozó, a magyar demokráciát minden erejével építeni akaró s a rommá tett

bazát teljes odaadással felépíteni akaró emberekre van szükség. Aki ezt magáévá tenni nem tudja, nincs e földön számára hely. A magyar nép, mely eddig a demokráciát csak hírből ismerte, habár súlyos áldozatok árán jutott birtokába, minden erővel mindenkivel szemben meg fogja védeni, ha kell körömmel, ha kell ököllel, de ha kell fegyverrel is a kezben.

Üzenjük mindazoknak, akik előmerészkedve tulhangosak kezdenek lenni, hogy a nép türelme nem végtelen s aki tüzzel játszik az számolhat azzal, hogy megégeti a kezét, tehát jó lesz vigyázni, vagy beleilleszkednek az új Magyarországdemokratikus rendszerébe vagy álljanak ki nyíltan a porondra és mi majd felvesszük a küzdelmet, de harcunk csakis a demokrácia diadalával végződik.

—ü—

Szerkesztőségi órák

mindennap 3—6 ig.

Lapzárta pénteken déli 12 órakor.

Termelési versenyben vesznek részt a községek

Földmivvelésügyi Minisztérium a községek részére termelési versenyt írt ki. A versenyben való részvétel alapfeltétele az, hogy az illető község összes szántóföld területének legalább egyharmad része őszi kalászsóssal lett bevetve. A miskolci Gazdakamara kerületében 26 község vesz részt a versenyben, amely szám annál is inkább figyelemreméltó, mert a háború ezen országgrészét sújtotta hazánkban a legjobban s így a termelési verseny előfeltételének eleget tenni a tisztább-parti kerületben volt a legnehezebb.

Az Egyesített Munkásdalkör egy esztendő évfordulójára

Egy éve már hogy a sakálvontást
A szabad ének hangja váltja fel,
S a romokra építő tavasszal,
A láncról szabadult dalokkal,
Bennünk a reményt hinti el.

És ahogy futott a vampir csorda
Még szólt az ágyú tul a Lajtán,
De hogy a kínok utja megszakadt,
A szabadság-bimbó is úgy fakadt,
Miként a dal a fiuk ajkán.

A lappangó vágy, amely a dalban kifőrt
A kimondhatatlant sejteti,
A dal suhanó szárnyon,
És túl az emberszív vágyán,
A zene bűvös hatalmat hirdeti.

Lám, a kis madár zengő csattfogása
Mely benn az erdők mélyén fülzsigongott,
Abban zeng az ő nagy fohásza,
Mikor a pártját hívja mászra,
Aki tán messze elcsapongott.

A szépen zengő dal már ajándék
Mint édes illat a virágon,
Mely, mint a dal, mely száll az égig,
És éppen úgy el is enyészik,
Szerte a széles nagy világon.

Mi ezt a nagy, nagy szépséget
A magyar talajba hintjük bele,
Hogy a belőle sarjad boldogságot,
A szellemet s lelki tisztaságot,
Még itt a földön eljük vele.

Csak szálljon, zengjen és zúgjon
A lelkeket megváltó ének,
S a dalos fiuk vidám danája,
Munkások ajkán, a munka dalával,
Indulnak neki a jövő évek.

Timár József.

A magyar katolikus egyház és a demokrácia

a „Szabadság” írja:

Mindszenty József hercegprímás nem látta szükségesnek, hogy köszöntse a köztársasági előköt megválasztása alkalmából. De nem csak a hercegprímás, egyetlen katolikus szerv, vagy közéleti személyiség nem sietett, hogy eleget tegyen a szokásos társadalmi illendőségnek, mint ahogy eleget tettek a többi egyházfők és szervezetek.

Ez is, mint hetek óta annyi más, arra vall, hogy a katolikus egyházfejedelm és udvara egyre inkább ellenzékbe vonul a demokráciával szemben, figyelemre sem méltatva a katolikus hívek jelentékeny részének hangulatát.

Mondjuk meg őszintén: meglepő és elszomorító a magyar katolikus egyház magatartása, különösen, ha arra gondolunk, hogy Európa hány országában találta meg helyét az egyház, mind az elnyomás alatt, mind a felszabadulás után a demokrácia és a szabadság táborában.

A magyar közvélemény kevéssé ismeri ezeket a tényeket. Pedig nem ártana tudnia, hogy a francia katolikus szellem, amely ma már távol él a feudális kiváltságok, nagybirtokok varázskörétől, mennyire hasonult a baloldalihoz a legádázabb üldöztetés napjaiban is.

És ismernie kellene a katolikus költők és írók tetteit is a nemzeti megaláztatás napjaiban...

A fiatalabb költőnemzedék össze tudja egyeztetni filozófiai idealizmusát a marxistákkal kötött fegyverbarátsággal, amely az egyházzal lit-ott előfor-

duló surlódások között is rendületlenül tart.

A francia politikai élet legújabb szakasza azt igazolja, hogy a francia katolikusok legjelentősebbieit sokat tanultak az utolsó évek fájdalmas történelmi leckéiből. Gouin kormányában hat katolikus foglalt helyet, hat kommunista miniszter társa oldalán. Önként adódik a következtetés: a szegénység nem árt, de használ Krisztus egyházának.

Ujra működik a szakmaközi bizottság

A különféle szakmai érdekeltségek és szakszervezeti helyi csoportok működésében néhány hónapon keresztül hiányzott ez a fontos és az együttműködést biztosítani hivatott szerv: a „szakmaközi bizottság.”

Ezt a hiányt szüntette meg folyó hó 4-én este a különféle szakmai csoportok kiküldöttei által tartott értekezlet, mely kimondotta hogy a működő szakszervezetek és szakmai érdekeltségek elnököik, vagy titkáruk, vagy titkár nemléteben jegyzőjük útján nyerne képviselést a Szakmaközi Bizottságban.

Ezen az értekezleten résztvettek az építőipari munkások, a vasutasok, az üvegipari munkások, bányászok, a városi, vármegyei és községi alkalmazottak, vasutasok, postások, közal-

kalmazottak a z a b a d-szakszervezetek helyi csoportjainak kiküldöttjei és a kisipari szabad szervezet képviselője.

Az értekezlet a Szakmaközi Bizottság ügyvitelének biztosítására fizetés nélküli, tiszteletbeli állású titkárt választott és pedig egyhangú szavazással Csada László elvtárs, a magyar közalkalmazottak Szabad szakszervezete helyi csoportjának elnöke személyében. A titkár kötelessége az üléseket előkészíteni, havonta legalább egyszer, de a szükséghez képest többször is, vagy ha azt valamelyik szakmai érdekelttség kívánja, összehívni.

Ezzel létrejött a dolgozók érdekvédelmi egysége és csak az egymás megértésének, támogatásának kell meglenni hogy beteljesedjék minden becsületesen gondolkodó dolgozó vágya: az igaz demokrácia!

Felhívjuk a működő, de az előbbieken még nem érintett szak-

szervezeteket, hogy működésük helyét, elnökük, vagy titkáruk nevét a Szakmaközi Bizottság titkárával, Csada László elvtársal az állami adóhivatalban, Kassai sor 53 (telefonszám: 70.) közölik, hogy a legközelebbi ülésre meghívhatók legyenek és a Bizottság munkájában résztvevessenek.

A Szakmaközi Bizottság foglalkozott még az üzemi bizottságok újralválasztásával kapcsolatos kérdésekkel is, majd pedig tudomására hozta az országos Szaktanácsnak, hogy nem tartja helyesnek eljárását, hogy a kollektív szerződések megkötése előtt nem hallgatta meg a vidéki nagyipari gócpontok véleményét is, és felhívta az Országos Szaktanácsot, hogy ilyen nagy horderejű kérdésekben kérje ki döntés előtt a vidéki nagyobb ipari gócpontok véleményét, mint amilyen Salgótarján is.

Csada László.

Az ostobaság fokmérője

Az ostobaság fokmérője ott kezdődik, ha valaki annyira nem tud annyira tárgyilagosan gondolkodni, hogy kizárólag csak a saját érzelmi, személyi vagy osztályérdekeln keresztül tudja nézni az emberi társadalom elvi, világnézeti, gazdasági vagy politikai problémáit. Ez az ostobaság különösen akkor nyilvánul meg, ha valaki a neki nem tetsző dolgot egy bosszús, vagy esetleg egy helyke közlegyintéssel akarja eltüntetni és úgy gondolja, hogy ezzel az ügy el is van intézve. Az ilyen embereké az a legnagyobb hibája, ahelyett, hogy gondolkodni a dolgok fölött, éppen a dolgok lényegére nem gondolnak és az alapos megfontolást űres nagy szavakkal, nyakatekert frazeológiával, vagy ha erre módjuk van, durva erőszakkal pótolják.

Honoré de Balzac egy harminc kötetből álló művet akart írni az „Ember komédiája” címmel, de amikor később rájött, hogy az emberi gyarlóság és butaság kifejezésére nincsen a világon elegendő papír és tinta, abbahagyta a mű megírását, pedig ő még csak nem is hallott a németek uralkodónépi rögeszméjéről, a hitleri népi magasabbrendűségről, vagy a Szálasi féle talajgyökér-rögvalóságából fakadó gyepükről.

És is érzem, hogy az emberi butaságnak az emberiség egész történelmében keresztülvonuló alakjait bemutatni emberfeletti feladatot talán elég, ha a legutolsó harminc-egyetven évtendő nevezetesebb eseményeivel kapcsolatos dolgokra mutatunk rá, amelyekben mindenféle rendű-rangu ember szerepel, a legegyszerűbb tömegembertől, a csordalánytól fel a legmagasabb társadalmi polcon levő politikusig, főpapig, vagy államfőig.

Micsoda marionettszínház az alulról a saját talpát nyalató, de ugyanakkor feifelé a más talpát nyaló, száznál is több kicsinyes, rövidlátó, vagy befolyásával és hatalmával aljasan viselkedő, egyrészt csáló, másrészt megcsalt emberek tömegének.

Alapvető dologként kell kiemelni azt a tényt, hogy minden ember gyarló. Ez egyébként közhely, de erről eddig nem volt szabad úgy írni, vagy beszélni, mint most, azonban gyarlóság és gyarlóság között igen nagy különbségek vannak. A kis embernek a gyarlósága és a becsvágya is kicsi és az ebből eredő tévedéseknek, csak őrá magára, vagy esetleg közvetlen hozzátartozóira lehetnek hátrányosak. Ezzel szemben az ugynevezett nagy emberek gyarlósága, becsvágya, politikai célkitűzése, tervvel sokkal nagyobb állíték és ebből kifol-

lyólag mint ez körülbelül általános tünet, a túlzott önimáddal megmagyarázható elbizakodottság, öbittség, uralkodói vágyás, minél nagyobb területen és minél nagyobb tömegek fölött, stb. már szerencsétlenséget hozhat egy egész kontinensre, sőt az egész világra is.

Éppen a nagy emberek értékelésénél kell a józan embernek megfontolással birni, hogy ítélete helyes legyen.

A tudomány, a technika vagy a művészet nagyjainak legfőbbjéről könnyen meg lehet állapítani nagy és tiszteletreméltó voltukat, mert a legtöbb az emberiség összességének javát szolgálja vagy lelki épülését szolgálta vagy szolgálja, de a társadalmi és politikai nagyságok értékelésénél már nagyon óvatosnak kell lenni.

Órizkedni kell attól, hogy bármilyen személyt is nagyként tiszteljünk, aki nem az emberek, a népek, a nemzetek közötti megértést és szolidaritást hirdeti. Csak egy nemes, morális és etikai szempontból egészséges eszme, vagy cél kivitele érdekében kifejtett, haladó irányú tevékenység tehet valakit naggyá és ha már ezt tartjuk szem előtt meg lehet állapítani, hogy Krisztus óta akit a legelső és a legnagyobbak között kell megemlíteni, korunkig csak aránylag igen kevés olyan ember élt vagy él, aki a „nagy” jelzőt megérdemli, de ezeknek is sok üdöztetésben volt részük a kivételes előnyeiket védő, kizsákmányoló, jogsíró rendszerűkhöz görcsösen ragaszkodó reakciósoz és a velük egyhúrú piattista klerikálisok részéről.

Ellentétes példaképpül talán elegendő a nagy választékkal bíró politikai paprikajancsi-halmazból csak kettőt kiragadni: Az egyik Napoleon, a másik Hitler.

Micsoda erkölcsi, szellemi és etikai alacsonyabbrendűség kell ahhoz, hogy valaki Napoleont nagy embernek tartsa, aki tudja, hogy Napoleon nem akart egyebet, minthogy egész Európát leigazza és a francia népből uralkodó népet csináljon. Igazság lett volna ez? Ugye nem? Mert hiszen ahol uralkodó nép van, ott elnyomottak is kell lenni, már pedig ahol elnyomó és elnyomott népek vannak ott esetleg csak háboru nélkül állapotról lehet beszélni de hékéről nem. Ebből a tényből kiindulva egyszerű Hitler értékelése is, mikor a németek saját bevallása szerint is Hitler ugyanazt akarta amit Napoleon, csak hogy ő a német népet akarta Európa népének nyakába varrni Persze sajnos azt is tudjuk, hogy ezt a szándékát még embertelenebb eszkö-

Felhívás!

A Madisz nógrádmegyei titkársága február 24-én, vasárnap délelőtt 9-kor megyei értekezletet tart a bányai Madisz nagyteremben. Minden helyi szervezet Vezetőségének pontos megjelölését kérjük. Megyei Titkárság.

zökkel akarta végrehajtani mint Napoleon.

Ezek mellett Szálasiról arról a száznál is több politikai kibicéről, nem is érdemes említést tenni.

Jót csak az akarhat, aki mindenkinek jót akar és az vita tárgyát nem képezheti hogy Európában csak úgy lehet isteni értelemben vett békéről beszélni, ha Európa a népek szolidaritásán épülő, egyenlő jogokkal bíró népek földje lesz. Nincs olyan nacionalista tradíció, mult vagy dicsőségről szóló betanított mazna áradzás, amit bármely népek nem lenne érdemes kivetni és félrerugni a nyugodt munka, a boldogulás, a lélelemtől való mentesség és a béke érdekében.

Egy bizonyos! Hogy bármely ember, bármilyen nemzetbeli is ha klerikális vagy sovínista uszítással akadályozni akarja a népek közötti megértés és szolidaritás megteremtését az vagy bűnös, vagy ostoba, harmadik eset nincs!

Dixi.

A nürnbergi per

3,600.000 hadifogoly vörös katonát gyilkoltak le a németek

A német háborús főbűnösök perének tárgyalásán Prokorszki szovjet ügyész ismertette a hadifoglyokkal szemben elkövetett német kegyetlenkedéseket, elsősorban azokat az adatokat, amelyek az Oroszország német megszállás alatt levő nyugati részén felállított fogolytáborokban elkövetett bűntettekhez vonatkoztak.

A szovjet ügyész emlékeztetett arra, hogy a genfi és a hágai egyezmények értelmében a hadifoglyokat semmiesetre sem szabad kínos vagy megalázó munkára fogni. Hadifoglyot kivégezni pedig semmiféle indokkal sem lehet.

Csonkítás, éheztetés

A Szovjetunió külügyi népbiztosa Molotov már 1941 augusztusában kénytelen volt tiltakozni az ellen, hogy a német katonai hatóságok a Vörös Hadsereg fogságba esett katonáit és tisztjeit kegyetlenül megkínózták és lemezárólták. Azoknak a szovjet katonáknak holttesteit, melyeket honfitársaink megtaláltak, leírhatatlan csonkítások nyomai látszanak. A német főparancsnokság rendszeresítette a foglyoknak éhség utján való kiirtását.

A szovjet hadifoglyoknak kiszolgáltatott kenyér — ha egyáltalában kaptak — szalmából, száraz levélből és rothadt burgonyából készült.

Tűzes bélyeg

A hadifoglyokat a vádítottak padján ülő Jodl tábornagy rendelkezése tűzes vassal megbélyegezték vagy tetoválásra emlékeztetően lemoshatatlan festékekkel jelölték meg.

Ez az eljárás nemcsak a hadifoglyokkal való bánásmódot szabályozó nemzetközi egyezmények durva megsértését jelenti, hanem az emberiség minden érzésének hiányát mutatja a náci vezetőkben.

A német tiszteknek joguk volt megölni a hadifoglyokat ezzel intézményesen lehetővé tették, elősegítet-

ték és támogatták a szadista tiszték gyilkosságokkal való szórakozását.

3600000 szovjet hadifogoly pusztult el, legnagyobb részük éhezés, betegség, hideg következtében.

PÁRTNAPI

előadók névsora, 1946 február hó.

Acélgár: 26-án kedden 6 kor Csányi Lóránd, Pala Károlyné. 27-én szerdán 6 kor Blánár Sándor, Szabó Erzsébet. 28-án csütörtökön 6 kor Csányi Lóránd, Gátszegi Jánosné.

Bánya: 26-án kedden 5-órakor Cserháti József, Sujók Blanka.

Üveggyár: 26-án kedden 5-kor Gáspár Miklós, Zsidai Rózi.

Gépgyár: 26-án kedden 5 kor Maller Pál, Ecet Ilona.

Forgács: 26-án kedden 5-kor Bogdár József, Vágvölgyi Erzsébet.

Somlyó: 26-án kedden 5-kor Égner Rezső, Selmei Jánosné.

Salgó: 26-án kedden 6-kor Takács András, Toldi István.

Z. pálfalva 26-án kedden 6 kor Kalas Zoltán, Kamoly Rózi.

Baglyas: március 1 péntek 6-kor Selmei János, Szigetvári Ilona.

SPORT

Az SBTC-nek mindegy?

SBTC—Szeged FC 2:2 (1:1)

Az elmúlt vasárnap délelőtt megnéztük az SBTC első tavaszi OB mérkőzését, mely sajnos csak fél sikert aratott. Ugyanis a csuszós, fagyos talajon egyik csapat sem tudta a tudását bemutatni, de így is láthattuk, hogy a Szeged mennyivel jobb mint az SBTC.

Az SBTC ról sajnos semmi újat nem mondhatunk, ugyanaz a baja mint az ősszel volt. Unottan, fáradtan játszanak, nincs bennük semmi lelkesedés.

A védelem nagyon hamar zavarba hozható a kapusunk nagyon bizonytalan. A balsor nagyon lassú. A csatlársor nem tud, vagy nem akar kapura löni, kivétel ezalól Lackó és Szabó Á.

Ugy látszik, hogy beletörődtek már az SBTC sorsába, mindegy hogy kiesik-e vagy sem. Vagy talán olvasták a „Nép Sport” vasárnapi számát, melyben egy budapesti sport Sirius jósolja, hogy az SBTC tavasszal csak az Újpesttől és az Elektromostól fog kikapni és a 6. helyen végez (Ez álomnak is nagyon szép volna.) Szézt nem játszanak lelkesedéssel, szívvel, hiszen mindegy!

Ezutan is kérjük a vezetőséget és a játékosokat is, hogy kövessenek el minden lehetőt, hogy a csapat a nevéhez méltóan szerepeljen, hiszen a játékosoknak sem mindegy hogy az ország legjobbjai közt rugják a labdát vagy sem. Játszanak szívvel lélekkel mint az elmúlt években, akkor hisszük és tudjuk, hogy meg fogják menteni a csapatot a kieséstől és ezt el is várja Salgótarján sporttársadalma!

Vasárnap Újpest csapatával mérkőzik meg az SBTC. Ezen a mérkőzésen elkönyveltük a SBTC vereségét, hiszen az Újpest eddig veretlen a SBTC pedig nagyon hadilábon áll a szerencsével. De azért adja Isten, hogy ne így legyen!

MEGHÍVÓ

A Salgótarjáni Tenisz Egyesület f. hó 27-én, szerdán d. u. 5-kor az Ipartestület székházában rendkívüli közgyűlést tart.

A szerkesztésért és kiadásért felel: Dr. VASS GYULA.

Nyomatott Végé Kálmán könyvnyomdájában Salgótarján, Fő-utca 66. szám